

Predragi, naj Jezus varuje moje hčere in sinove!

V prvem daljšem pismu, ki sem vam ga napisal in v njem povzel sklepe generalnega kongresa, sem dejal, da je »v sedanjih okoliščinah evangelizacije še toliko potrebneje dati prednost, če je le mogoče, osebnemu odnosu, vidiku, ki je v središču načina izvrševanja apostolata, ki ga je sveti Jožefmarija našel v evangeljskih besedilih«.¹

Pri številnih srečanjih, ki sem jih imel z ljudmi iz različnih držav, so se spontano porajale misli in vprašanja o prijateljstvu. Sveti Jožefmarija nas je stalno spominjal na človeški in krščanski pomen te vrednote. Nadalje imamo mnogo pričevanj o tem, kako je osebno gojil številne prijateljske stike, ki jih je ohranjal vse življenje. Kot dobro vemo, nam je vztrajno govoril, da je glavni apostolat Dela apostolat prijateljstva in zaupnosti. V tem pismu bi želel spomniti na nekatere vidike učenja našega očeta o tej temi.

Prijateljstvo Jezusa Kristusa

Jezus Kristus, popoln človek, je v polnosti živel človeško vrednoto prijateljstva. V evangeliju vidimo, kako je bil že od zgodnje mladosti v prijateljskih odnosih z ljudmi okoli sebe: že pri dvanajstih letih, ko so se vračali iz Jeruzalema, sta bila Marija in Jožef prepričana, da se je Jezus med potjo pridružil kakšni skupini prijateljev ali sorodnikov (prim. Lk 2,44). Pozneje, v času njegovega javnega življenja, lahko našega Gospoda mnogokrat opazujemo v domovih prijateljev in znancev, ko jih obišče ali z njimi sede za mizo: v Petrovi hiši (prim. Lk 4,38), pri Leviju (prim. Lk 5,29), pri Simonu (prim. Lk 7,36), pri Jairu (prim. Lk 8,41), pri Zaheju (prim. Lk 19,5) itd. Ob drugih priložnostih pa svoj čas posveti izključno svojim učencem (prim. Mr 3,7).

---

¹ Pastirsko pismo, 14. 2. 2017, št. 9.

Jezus zna katerokoli situacijo uporabiti za to, da vzpostavi odnos prijateljstva: tolikokrat ga vidimo, kako se zadrži ob posameznem človeku. Že nekaj trenutkov pogovora je bilo dovolj, da je Samarijanka začutila, kako jo pozna in razume. In ravno zato se je vprašala: *Kaj, če je on Mesija?* (Jn 4,29). Učenca na poti v Emavs sta, potem ko sta hodila ob Jezusu in z njim sedla za mizo, spoznala navzočnost tistega Prijatelja, ki je s svojo besedo vnemal njuni srci (prim. Lk 24,32).

Gospod pogosto več časa posveti svojim prijateljem. Tako se je zgodilo v Betaniji. Tam, v dolgih dneh intimnosti, ***Jezus zna biti rahločuten, zna izreči spodbudno besedo, odgovoriti na prijateljstvo s prijateljstvom: Kakšne pogovore je moral imeti v Betaniji z Lazarjem, z Marto, z Marijo!***² V tisti hiši se naučimo tudi to, da Kristusovo prijateljstvo porodi globoko zaupanje (prim. Jn 11,21) in je navdano z empatijo, še zlasti s sposobnostjo, da človeka spremlja v trpljenju (prim. Jn 11,35).

Toda trenutek, ko Gospod na najgloblji način pokaže svojo željo po tem, da bi nam ponudil svoje prijateljstvo, nastopi med zadnjo večerjo. V intimnosti tiste dvorane Jezus apostolom reče: *Vas sem imenoval prijatelje* (Jn 15,15). In preko njih je to rekel vsem nam. Bog nas ima rad, ne samo kot ustvarjenine, temveč kot otroke, katerim v Kristusu ponuja resnično prijateljstvo. In na to prijateljstvo odgovarjamo s tem, ko svojo voljo zedinimo z njegovo; ko delamo tisto, kar hoče Gospod (prim. Jn 15,14).

»Isto hoteti in isto zavračati (*Idem velle atque idem nolle*), tako so stari opredeljevali pravo vsebino ljubezni: postati podoben drug drugemu, kar vodi k skupnosti volje in mišljenja. Zgodovina ljubezni med Bogom in človekom obstaja ravno v tem, da ta skupnost volje raste v skupnosti mišljenja in čustva ter tako naše hotenje in božja volja vedno bolj sovpadata: božja volja ni zame več tuja volja, ki mi jo nalagajo zapovedi od zunaj, ampak je moja lastna volja na podlagi izkušnje, da mi je dejansko Bog bližji kot jaz samemu sebi. Potem raste vdanost Bogu in Bog postane naša sreča (prim. Ps 73,23-28).«³

Zavedanje, da smo v resničnem prijateljstvu z Jezusom, nas navdaja z gotovostjo, kajti On je zvest. »Prijateljstvo z Jezusom je neločljivo. On nikoli ne odide, čeprav se včasih zdi, da utihne. Kadar ga potrebujemo, se nam pusti najti (prim. Jer 29,14) in je ob nas, kamorkoli gremo (prim. Joz 1,9), kajti On nikoli ne prelomi zaveze. Celó prosi nas, naj ga ne zapustimo: *Ostanite v meni* (Jn 15,4). Če pa se že mi oddaljimo, *on ostane zvest,*

---

² Sv. Jožefmarija, *Pismo 24. 10. 1965*, št. 10.

³ Benedikt XVI., Okr. *Deus Caritas est*, 25. 12. 2005, št. 17.

kajti sebe ne more zatajiti (2 Tim 2,13).«⁴

Odgovoriti na to njegovo prijateljstvo pomeni Jezusa ljubiti – z ljubeznijo, ki je duša krščanskega življenja in ki želi priti do izraza v vsem, kar delamo. **Potrebujemo bogato notranje življenje, zanesljivo znamenje prijateljstva z Bogom in nepogrešljiv pogoj za katerokoli delo z dušami.**⁵ Vsak apostolat, vsakršno delo za duše izhaja iz tega prijateljstva z Bogom, ki je vir resnične krščanske ljubezni do drugih. **Če boste gojili prijateljstvo z Bogom – prvo prijateljstvo, ki ga moramo vzdrževati in krečiti –, boste znali pridobiti veliko pravih prijateljev (prim. Sir 6,17). Delo, ki ga je izvršil in ki ga Gospod nenehno vrši v nas, da bi nas ohranjal v tem svojem prijateljstvu, je isto delo, ki ga želi uresničiti v mnogih drugih dušah, pri čemer uporablja nas kot orodje.**⁶

Človeška in krščanska vrednost prijateljstva

Prijateljstvo je nadvse bogata človeška stvarnost: oblika vzajemne ljubezni med dvema osebama, ki se gradi na medsebojnem spoznavanju in komunikaciji.⁷ Gre za vrsto ljubezni, ki poteka »v obeh smereh in želi vse dobro drugi osebi, ljubezen, ki poraja edinost in srečo«.⁸ Zato Sveto pismo pravi: *Zvest prijatelj je nepoplačljiv in za njegovo vrednost ni cene* (Sir 6,15).

Ljubezen v nadnaravnem smislu povzdigne človeško sposobnost imeti rad in zato tudi prijateljstvo: »Prijateljstvo je eno izmed najplemenitejših in najbolj vzvišenih človeških čustev, ki ga božja milost prečisti in preoblikuje.«⁹ To čustvo se včasih lahko rodi na spontan način, vendar pa v vsakem primeru vsebuje potrebo po tem, da s pomočjo stikov in posvečanja časa raste. »Prijateljstvo ni kratkotrajna ali minljiva zveza, ampak je stabilno, trdno, zvesto, zori skozi čas. Je čustven odnos, ki nam daje občutek povezanosti, hkrati pa je velikodušna ljubezen, ki nas vabi v iskanje dobrega za prijatelja.«¹⁰

Bog mnogokrat uporablja pristno prijateljstvo za to, da bi izvršil svoje delo odrešenja. Stara zaveza govori o prijateljstvu med Davidom, ko je bil še mlad, in Jonatanom, izraelskim knezom in prestolonaslednikom. Ta je brez zadržkov s svojim prijateljem delil

---

⁴ Frančišek, Ap. spod. *Christus vivit*, 25. 3. 2019, št. 154.

⁵ Sv. Jožefmarija, *Pismo 31. 5. 1943*, št. 8.

⁶ Sv. Jožefmarija, *Pismo 11. 3. 1940*, št. 70.

⁷ Prim. sv. Tomaž, *Suma Th.*, II-II, q. 23, a.1, c.

⁸ Sv. Janez Pavel II., Govor, 18. 2. 1981.

⁹ Benedikt XVI., Nagovor, 15. 9. 2010.

¹⁰ Frančišek, Ap. spod. *Christus vivit*, št. 152.

vse, kar je imel (prim. 1 Sam 18,4), in v težkih trenutkih je svojega očeta Savla spomnil na vse dobro o mladem Davidu (prim. 1 Sam 19,4). Jonatan je zaradi obrambe svojega prijatelja tvegalo celo svoje prestolonasledstvo, *kajti ljubil ga je, kakor je ljubil svojo dušo* (1 Sam 20,17). To iskreno prijateljstvo je bilo obema v spodbudo, da bi ohranila svojo zvestobo do Boga (prim. 1 Sam 20,8.42).

Posebej zgovoren je zgled prvih kristjanov. Naš oče je izpostavljalo, da so ***ljubili drug drugega, pristrčno in močno, iz Kristusovega Srca***.¹¹ Medsebojna ljubezen je od samega začetka Cerkve razpoznavno znamenje učencev Jezusa Kristusa (prim. Jn 13,35).

Drug primer iz prvih stoletij krščanstva najdemo pri sv. Baziliju in sv. Gregorju Nazianškem. Prijateljstvo, ki sta ga med seboj sklenila v mladosti, je ohranilo njuno povezanost za vse življenje in še danes si v splošnem liturgičnem koledarju delita god na isti dan. Sveti Gregor pripoveduje, da je »za oba obstajala le ena naloga in eno hrepenenje, in to je bila krepost ter življenje za prihodnje upanje«.¹² Ne samo da ju njuno prijateljstvo ni odvracalo od Boga, temveč ju je vodilo k Njemu: »Prizadevala sva si usmerjati svoje življenje in vsa svoja dejanja, sledeč smeri božjega ukaza, tako da sva se vzajemno spodbujala pri trudu za krepost.«¹³

V kristjanu, v božjem otroku, sta prijateljstvo in ljubezen eno: božja luč, ki daje toplino.¹⁴ Z besedami sv. Avguščina lahko celo rečemo, da med kristjani pravo prijateljstvo »živi le med takimi, ki so tebi vdani, in ga ti utrjuješ z ljubeznijo«.¹⁵ Po drugi strani pa, tako kot je ljubezen lahko bolj ali manj močna, in ker je razpoložljivost časa omejena, je tudi prijateljstvo nekaj, kar je lahko bolj ali manj globoko. Tako je običajno, da ljudje govorijo o *dobrih prijateljih* ali o *velikem prijateljstvu*, vendar to ne izključuje obstoja resničnih prijateljstev, ki niso tako velika ali intimna.

Na začetku novega tisočletja je sv. Janez Pavel II. dejal, da bodo vse apostolske iniciative, ki se bodo pojavile v prihodnosti, »brezdušni aparati«, če se ne bodo osredotočile na iskreno ljubezen do vsakega človeka in na sposobnost, da »z njim delim njegovo veselje in njegovo trpljenje, da lahko uvidim njegove želje in poskrbim za njegove potrebe, da mu lahko poklonim pravo in globoko prijateljstvo«.¹⁶ Naše hiše, namenjene služenju

---

¹¹ Sv. Jožefmarija, *Božji prijatelji*, št. 225.

¹² Sv. Gregor Nazianški, *Pridiga* 43.

¹³ *Prav tam*.

¹⁴ Sv. Jožefmarija, *Kovačnica*, št. 565.

¹⁵ Sv. Avguštin, *Izpovedi*, 4, 4.

¹⁶ Sv. Janez Pavel II., Ap. pismo *Novo Millennio ineunte*, 6. 1. 2001, št. 43.

za veliko katehezo, morajo biti kraj, kjer bodo mnogi ljudje našli iskreno ljubezen in se bodo učili biti resnični prijatelji.

Krščansko prijateljstvo ne izključuje nikogar, biti mora namerno odprto za vsakega človeka in imeti veliko srce. Farizeji so Jezusa Kristusa grajali, kot da bilo biti *prijatelj cestnarjev in grešnikov* (Mt 11,19) kaj slabega. Tudi mi, ki kljub svoji neznatnosti skušamo posnemati Gospoda, ***ne izključujemo nikogar, ne oddaljujemo nobene duše od naše ljubezni v Jezusu Kristusu. Zato morate gojiti trdno, lojalno, iskreno – se pravi krščansko – prijateljstvo do vseh vaših stanovskih kolegov; še več, do vseh ljudi, ne glede na njihove osebne okoliščine.***¹⁷

Kristus je bil popolnoma vpet v družbeno tkivo svojega časa in svojega kraja ter nam je dal zgled tudi s tem. Kot je zapisal sv. Jožefmarija: ***Gospod ne omejuje svojega dialoga na majhno, zaprto skupino: govori z vsemi. S svetimi ženami, s celotnimi množicami; s predstavniki višjih slojev Izraela, kakršen je bil Nikodem, in s cestnarji, kot je bil na primer Zahej; z osebami, ki so veljale za pobožne, in z grešniki, kakršna je bila Samarijanka; z bolniki in z zdravimi; z revnimi, ki jih je ljubil iz vsega srca; s pismouki in s pogani, katerih vero je hvalil bolj kot Izraelovo; z ostarelimi in z otroki. Jezus nikomur ne odreka svoje besede in to je beseda, ki ozdravlja, tolaži, razsvetljuje. Kolikokrat sem v meditaciji premišljeval in tudi druge spodbujal k premišljevanju tega Kristusovega načina apostolata, ki je hkrati človeški in božji, ki temelji na prijateljstvu in zaupnosti!***¹⁸

Izrazi prijateljstva

Prijateljstvo ima prav posebno vrednost pri tistem potrebnem izražanju ljubezni, ki se kaže v razumevanju: ***Resnično prijateljstvo predpostavlja tudi srčno prizadevanje, da bi razumeli prepričanja naših prijateljev, čeprav jih z njimi ne bomo delili niti jih sprejeli.***¹⁹ Tako nam naši prijatelji pomagajo razumeti načine dojemanja življenja, ki so drugačni od našega, bogatijo naš notranji svet in kadar je prijateljstvo globoko, nam omogočajo, da stvari doživljamo na način, ki se razlikuje od našega lastnega pogleda na svet. Skratka, gre za pristno *čutenje* z drugimi, se pravi za udeleženo pri tem, kar živijo, kar se jim dogaja.

---

¹⁷ Sv. Jožefmarija, *Pismo* 9. 1. 1951, št. 30.

¹⁸ Sv. Jožefmarija, *Pismo* 24. 10. 1965, št. 10.

¹⁹ *Brazda*, št. 746; prim. *Pot*, št. 463.

Imeti druge rad pomeni priznati in potrditi jih takšne, kakršni so, z njihovimi problemi, s pomanjkljivostmi, z njihovo osebno zgodbo, z njihovo okolico in časom, da bi se približali Jezusu. Zato je za vzpostavljanje resničnega prijateljstva potrebno, da razvijemo sposobnost gledanja na druge ljudi z naklonjenostjo, da bi jih naposled videli s Kristusovimi očmi. S svojega pogleda moramo očistiti vsakršen predsodek, se naučiti odkrivati dobro v vsakem človeku in se odreči želji, da bi jih oblikovali *po svoji podobi*. Da bi neki prijatelj lahko bil deležen naše naklonjenosti, mu ni treba izpolniti določenih pogojev. Kot kristjani gledamo na vsakega človeka na prvem mestu kot na bitje, ki ga ljubi Bog. Vsak človek je edinstven in ravno tako je edinstven vsak prijateljski odnos.

Sv. Avguštin je govoril, da »čeprav si vsi zaslužijo isto ljubezen, pa se ne sme vsem dajati istega zdravila: ista ljubezen nekaterim daje luč, z drugimi pa trpi [...], do nekaterih je nežna in do drugih stroga, nikomur ni sovražna in do vseh je kakor mati«. ²⁰ Biti prijatelj pomeni naučiti se ravnati z vsako osebo tako, kot ravna Gospod: ***Pri ustvarjanju duš se Bog ne ponavlja. Vsakdo je, kakršen je, in z vsakim je treba ravnati skladno s tem, kako ga je ustvaril Bog, in s tem, kako ga Bog vodi.*** ²¹ Ker to pomeni odkrivati in hoteti dobro drugega, pomeni prijateljstvo tudi trpeti skupaj s prijatelji in za prijatelje. V težkih trenutkih je v veliko pomoč obnavljanje vere v to, da Bog v dušah ljudi deluje na svoj način in s svojim ritmom.

Prijateljstvo ima poleg tega tudi neprecenljivo družbeno vrednost, saj pripomore k složnosti med družinskimi člani in k ustvarjanju družbenih sredin, ki so bolj dostojne za človeško osebo. ***Po božji poklicnosti***, nam piše naš oče, ***živite sredi sveta in si z drugimi ljudmi – vam enakimi – delite veselje in tegobe, napore in hrepenenja, prizadevanja in pustolovščine. Med svojim popotovanjem po brezštevilnih zemeljskih poteh si boste prizadevali, ker nas k temu spodbuja naš duh, za sožitje z vsemi, za vzpostavljanje stika z vsemi, da bi doprinesli k ustvarjanju vzdušja miru in prijateljstva.*** ²²

To vzdušje prijateljstva – vsakdo je poklican, da ga nosi s seboj – je sad seštevka mnogih prizadevanj, da bi drugim napravili življenje prijetno. Napredovanje v priljudnosti, veselju, potrpežljivosti, optimizmu, rahločutnosti in v vseh krepostih, ki sobivanje delajo prijetno, je pomembno za to, da bi se ljudje mogli čutiti sprejete in bi bili srečni: *Prijazna beseda pridobi veliko prijateljev, ljubezniv jezik pridobi veliko naklonjenost* (Sir 6,5). Boj

---

²⁰ Sv. Avguštin, *La catechesis a principiantes*, 15, 23.

²¹ Sv. Jožefmarija, *Pismo* 8. 8. 1956, št. 38.

²² Sv. Jožefmarija, *Pismo* 24. 10. 1965, št. 2.

za izboljšanje lastnega značaja je potrební pogoj, da bi se lažje porajali prijateljski odnosi.

Nasprotno pa lahko nekateri načini izražanja skalijo ali otežkočijo ustvarjanje prijateljskega vzdušja. Na primer, če smo preveč kategorični pri izražanju svojega mnenja, če vzbujamo vtis prepričanja, da so naši pogledi na stvari dokončni, ali če v nas ni aktivnega interesa za to, kar pravijo drugi, je to način ravnanja, ki človeka zapira v samega sebe. Včasih takšno obnašanje kaže na nezmožnost razločevanja med tem, kar je stvar osebnega mnenja, in med tem, kar ni, ali pa na težavo pri relativiziranju tem, pri katerih ne obstaja nujno zgolj ena sama rešitev.

Krščanska skrb za druge se rodi ravno iz našega zedinjenja s Kristusom in iz našega poistovetenja s poslanstvom, h kateremu nas je On poklical: ***Tu smo zaradi mnogih ljudi. Nikoli se ne zapiramo, živimo s pogledom, uprtim v množico, in v duši imamo vsajene tiste besede Jezusa Kristusa, našega Gospoda: Smili se mi množica, ker že tri dni vztrajajo pri meni in nimajo kaj jesti (Mr 8,2).***²³

Krepitev vezi med prijatelji zahteva čas, pozornost in pogosto predpostavlja tudi bežanje od udobja ali odrekanje lastnim okusom. Za kristjana pomeni na prvem mestu molitev v gotovosti, da je tam mogoče najti pravo moč, ki lahko spreminja svet: ***Zato da bita naš svet ubral krščansko smer – edino, ki je vredna truda – moramo do ljudi gojiti lojalno prijateljstvo, ki temelji na predhodnem lojalnem prijateljstvu do Boga.***²⁴

Iskrenost in prijateljstvo

Resnični prijatelj ne more biti do svojega prijatelja dvoličen: prijateljstvo, če naj bo lojalno in iskreno – vir duplex animo inconstans est in omnibus viis suis (Jak 1,8), mož, ki je v duši razdvojen, je nestanovitén na vseh svojih poteh – zahteva odrekanje, poštenost, izmenjavo uslug, plemenitih in dopustnih dejanj služenja. Prijatelj je močan in iskren v tolikšni meri, kolikor skladno z nadnaravno razumnostjo velikodušno misli na druge in je osebno požrtvovalen.²⁵ Prijateljstvo je vzajemno: je iskrena komunikacija v obeh smereh; z nekom delimo lastno izkušnjo, da bi se drug od drugega učili.

Prijatelji si delijo veselje kakor pastir, ki je našel izgubljeno ovco (prim. Lk 15,6), in kakor žena, ki je našla pogrešano drahmo (prim. Lk 15,9). Nadalje si med seboj delijo

---

²³ Sv. Jožefmarija, *Pismo* 31. 5. 1954, št. 23.

²⁴ Sv. Jožefmarija, *Kovačnica*, št. 943.

²⁵ Sv. Jožefmarija, *Pismo* 11. 3. 1940, št. 71.

hrepenenja in načrte, pa tudi tegobe. Prijateljstvo se pokaže zlasti v pripravljenosti na pomoč, kar lahko vidimo v tistem človeku, ki se je obrnil na Jezusa s prošnjo, da bi ozdravil sužnja njegovega prijatelja stotnika (prim. Lk 7,6). Največje prijateljstvo pa predvsem teži k posnemanju veličine Jezusove prijateljske ljubezni: *Nihče nima večje ljubezni, kakor je ta, da dá življenje za svoje prijatelje* (Jn 15,13).

Lahko se kdaj zgodi, da zaradi določene zadržanosti ali boječnosti, človek drugim ne uspe pokazati vse ljubezni, ki bi jo hotel. Premagati to oviro, znebiti se tega strahu je lahko velika priložnost za to, da Bog razlije svojo ljubezen nad prijatelje: »Resnično prijateljstvo prinaša iskreno medsebojno ljubezen, ki je resnična zaščita obojestranske svobode in intimnosti.«²⁶ V tej smeri sv. Tomaž trdi, da se pristno prijateljstvo mora pokazati navzven – zahteva »vzajemnost ljubezni, kajti prijatelj je prijatelj prijatelja«.²⁷

Istočasno ponujanje našega prijateljstva na pristen način predstavlja sposobnost tveganja, saj obstaja možnost, da ne bo ustreznega odziva. V Gospodovem življenju vidimo takšno izkušnjo, ko se bogati mladenič raje odloči za drugo pot (prim. Mr 10,22), ali tudi ko se med vračanjem z Oljske gore razjoka nad Jeruzalemom ob misli na ljudi zakrknjenega srca (prim. Lk 19,41). Ob takšnih izkušnjah – ki se prej ali pozneje pojavijo – je treba premagati strah pred ponovnim tveganjem, kot ravna tudi Jezus Kristus z vsakim od nas. Se pravi, da je treba sprejeti to ranljivost, nenehno delati tisti prvi korak, ne da bi pričakovali kakršnokoli povračilo, s pogledom, uprtim v veliko dobrotno, ki se bo na ta način lahko rodila: v pristno prijateljstvo.

Da bi se ustvarilo naklonjeno vzdušje, v katerem lahko rastejo rodovitna prijateljstva, je treba podpirati tudi osebno spontanost poleg spodbujanja iniciative posameznika v družinskem in družbenem okolju. Ti dve značilnosti – spontanost in iniciativa – se v nobenem okolju ne pojavita z inercijo; bolj kot to ju je potrebno poganjati, opogumljati ljudi, naj se pokažejo, kakršni so. To seveda s seboj prinaša pluralizem, ki ga »je treba ljubiti in spodbujati, četudi včasih raznolikost za koga morda lahko predstavlja napor. Kdor ljubi svobodo, zmore videti tisto, kar je pozitivnega in prijetnega v tem, kar drugi mislijo.«²⁸ Cenjenje tistega, ki je drugačen ali razmišlja drugače, je drža, ki priča o notranji svobodi in širini miselnega obzorja – kar sta dve lastnosti pristnega prijateljstva.

Po drugi strani pa prijateljstvo – tako kot ljubezen, katere izraz je prijateljstvo – ni

---

²⁶ Pastirsko pismo, 9. 1. 2018, št. 14.

²⁷ Sv. Tomaž, *Suma Th.*, II-II, q.23, a.1, c.

²⁸ Pastirsko pismo, 9. 1. 2018, št. 13.

nekaj enoznačnega. Z vsemi prijatelji ne delimo svoje intimnosti na enak način. Na primer, ni enako prijateljstvo med zakoncema, prijateljstvo med starši in otroki – ki ga je tako priporočal sv. Jožefmarija –, prijateljstvo med brati in sestrami ter prijateljstvo med sodelavci. V vsakem izmed njih bo obstajal notranji prostor, ki ga delimo z drugimi in je lasten vsakemu posameznemu odnosu. Spoštovanje te različnosti pri izražanju intimnosti ni pomanjkanje iskrenosti ali globine prijateljstva, temveč ravno nasprotno: v splošnem je to pogoj za ohranitev resnične narave tega odnosa.

Prijateljstvo in bratstvo

Blaženi Álvaro del Portillo je zapisal, da sta božje »otročstvo in prijateljstvo dve neločljivi dejstvi za tiste, ki ljubijo Boga«. ²⁹ Na podoben način obstaja tesna povezava med bratstvom in prijateljstvom. Bratstvo, kot zgolj na skupnem sinovstvu utemeljen odnos, postane prijateljstvo zaradi ljubezni med brati in sestrami, kolikor vključuje vzajemni interes, razumevanje, sporočanje, pozorno in obzirno služenje, gmotno pomoč itd.

V tem smislu tudi bratstvo, osnovano na skupni poklicanosti v Delo, teži k temu, da se izrazi v prijateljstvu, ki doseže svojo zrelost, ko je dobro, ki ga želimo drugemu, njegova sreča, njegova zvestoba in njegova svetost. Istočasno to prijateljstvo ni »posebno« v smislu, da bi bilo izključno ali izključujoče, temveč je vselej odprto za druge, četudi časovne in prostorske omejitve ne omogočajo enake globine sporočanja in stika z vsemi.

Z izbrano ljubeznijo – ki je značilnost Božjega dela – drug drugemu pomagamo živeti in hoteti svojo lastno svetost ter svetost drugih; in čutimo se trdne s tisto trdnostjo igralnih kart, ki same zase ne morejo stati pokonci, ko pa se opirajo druga na drugo, tvorijo gradove, ki obstanejo. ³⁰ Tako je ljubezen, ki nas povezuje med seboj, ista ljubezen, ki ohranja Delo v edinosti.

Prijateljstvo je stalna opora in spodbuda za poslanstvo, ki nam je skupno. Z našimi sestrami in brati delimo tudi svoje veselje in načrte, svoje skrbi in hrepenenja, čeprav so seveda tudi področja osebnega življenja in odnosa z Bogom, ki so vsaj običajno prihranjena za duhovno vodstvo. Enako se dogaja v prijateljstvu med zakoncema, med starši in otroki ter na splošno med dobrimi prijatelji.

Prizadevanje napraviti drugim življenje prijetno je veselja polna naloga, ki je del običajnega življenja. Če ravnamo po zdravi pameti in z nadnaravnim čutom, bo na tem

---

²⁹ Bl. Álvaro, Predgovor, v: *Božji prijatelji*.

³⁰ Sv. Jožefmarija, *Pismo* 29. 9. 1957, št. 76.

področju le težka prišlo do pretiravanja. Nasprotno, gre za temeljen sestavni del poti do svetosti. *Ne moti me, če to velikokrat ponavljam. Ljubezen potrebujejo vsi ljudje in potrebujemo jo tudi v Delu. Potrudite se, da bi – brez sentimentalnosti – nenehno rasla naklonjenost do vaših bratov oziroma sester. Vse, kar se tiče nekega drugega mojega otroka, mora biti – zares! – nekaj zelo našega.*³¹ Ljubeznivost je tisto, česar se še posebej spominjajo tisti, ki so živeli skupaj z našim očetom. Ljubeznivost, ki ga je vodila k temu, kar je bilo najboljše za vsako njegovo hčer in za vsakega njegovega sina, in ki ga je gnala k temu, da je globoko ljubil njihovo svobodo.

Naklonjenost med brati, ki je ljubezen, po eni strani vselej vodi h gledanju na druge s Kristusovimi očmi in k vedno novemu odkrivanju njihove dragocenosti. Po drugi strani pa človeka spodbuja k želji, da bi bili boljši, bolj sveti. Sveti Jožefmarija nam je prigovarjal: *Imejte vedno zelo veliko srce, da bi ljubili Boga in da bi ljubili druge. Sam velikokrat prosim Gospoda, naj mi dá srce po meri svojega srca; najprej zato, da bi se bolj napolnil z Njim, potem pa zato, da bi imel rad vse ljudi, da se ne bi nikdar pritoževal zoper njih ter bi znal razumeti in opravičiti pomanjkljivosti drugih, saj ne morem pozabiti, koliko potrpljenja je imel Bog z mano. To razumevanje, ki je resnična naklonjenost, se pokaže tudi v bratskem opominu, kadar je to potrebno, saj je to povsem nadnaravni način za pomoč ljudem okoli nas.*³² Bratski opomin se rodi iz ljubezni; je izraz naše želje, da bi bili drugi vedno bolj srečni. Včasih ga je težko opraviti in tudi zaradi tega smo zanj hvaležni.

Osebna sreča ni odvisna od uspehov, ki jih dosežemo, ampak od ljubezni, ki jo prejmemo, in od ljubezni, ki jo razdajamo. Ljubezen naših bratov in sester nam daje gotovost, ki jo potrebujemo za to, da še naprej *bijemo prelepo bitko ljubezni in miru – in hoc pulcherrimo caritatis bello! Kristusovo ljubezen skušamo prinašati vsem ljudem, brez razlikovanja zaradi jezika, narodnosti ali družbenih okoliščin.*³³ Vemo, kako je bila našemu očetu všeč ta vrstica iz Svetega pisma: *Frater qui adiuvatur a fratre quasi civitas firma* (Vg. Prg 18,19); brat, ki mu njegov brat pomaga, je kakor utrjeno mesto.

Pri poslednjih klepetih, ko je bil še med nami, nam je g. Javier pogosto ponavljal: »Imejte se radi!« Šlo je za klic, ki je bil kot vedno odmev namenov našega očeta: *S kakšno vztrajnostjo je apostol Janez oznanjal »mandatum novum«! – »Ljubite drug drugega!«*

---

³¹ Besede sv. Jožefmarija, ki jih navaja bl. Álvaro v: *Cartas de familia* I, št. 115.

³² Sv. Jožefmarija, Zapiski z družinskega srečanja, oktober 1972.

³³ Sv. Jožefmarija, Zapiski z meditacije, 29. 2. 1964.

*– Kar pokleknil bi, brez zganjanja komedije – k temu me kliče srce – in vas pri božji ljubezni prosil, da se imate radi, da si pomagate, da se podpirate, da znate drug drugemu odpuščati. – Zato zavračajte napuh, bodite razumevajoči, dobrotljivi; nudite drug drugemu oporo molitve in iskrenega prijateljstva.*³⁴

Apostolat prijateljstva in zaupnosti

Vse od prvih let Opus Dei dalje je sv. Jožefmarija učil o konkretnem načinu, s katerim nas Bog vabi k oznanjanju evangelija sredi sveta: *Duše morate približati k Bogu s primerno besedo, ki prebudi apostolska obzorja; z obzirnim nasvetom, ki pomaga h krščanskemu osredotočenju na določen problem; s prijetnim pogovorom, ki človeka uči živeti ljubezen – s pomočjo apostolata, ki sem ga ponekod imenoval apostolat prijateljstva in zaupnosti.*³⁵

Resnično prijateljstvo – tako kot ljubezen, ki nadnaravno povzdigne svojo človeško razsežnost – je vrednota že samo po sebi: ni sredstvo ali orodje za doseganje prednosti v družbenem življenju, čeprav jih lahko vključuje (kot lahko prinese tudi neugodnosti). Ko nas naš oče spodbuja, naj gojimo prijateljstvo do mnogih ljudi, nas obenem opominja: *Ravnali boste tako, hčere in sinovi moji, seveda ne z namenom, da bi prijateljstvo uporabili kot taktiko za prodiranje v družbi; s tem bi prijateljstvo izgubilo svojo notranjo vrednost; temveč kot – prvo in najbolj neposredno – zahtevo človeškega bratstva, ki smo ga kristjani dolžni širiti med ljudmi, pa naj bodo drug od drugega še tako različni.*³⁶

Prijateljstvo ima neko *notranjo vrednost*, ker pomeni iskreno skrb za drugega človeka. »Prijateljstvo samo je apostolat; prijateljstvo samo je dialog, pri katerem dajemo in prejemo luč; pri katerem se porajajo načrti v skupnem odkrivanju obzorij; pri katerem se veselimo dobrega in se podpiramo v težavah; pri katerem nam je lepo, ker Bog hoče, da smo zadovoljni.«³⁷

Kadar je prijateljstvo takšno, lojalno in iskreno, ga ni mogoče zlorabiti za drugačen namen: prijatelj preprosto želi drugemu sporočiti o dobrem, ki ga izkuša v svojem življenju. Po navadi bomo to počeli, ne da bi se zavedali, z zgledom, z veseljem in željo po

---

³⁴ Sv. Jožefmarija, *Kovačnica*, št. 454.

³⁵ Sv. Jožefmarija, *Pismo* 24. 3. 1930, št. 11.

³⁶ Sv. Jožefmarija, *Pismo* 11. 3. 1940, št. 54.

³⁷ Pastirsko pismo, 9. 1. 2018, št. 14.

služenju, ki se izraža v tisoč drobnih dejanjih. Vseeno pa »vrednost pričevanja ne pomeni, da je treba zamolčati besedo. Zakaj ne govoriti o Jezusu, zakaj ne drugim povedati, da nam On daje moči za življenje, da se je dobro pogovarjati z Njim, da nam dobro dene premišljevat njegove besede?«³⁸ Prijateljstvo se tako naravno prelije v osebno zaupnost, polno rahločutnosti in spoštovanja svobode, kar je ravno posledica pristnosti tega prijateljstva.

Prijateljski odnos seveda vodi do tega, da z drugim delimo številne trenutke: pogovor na sprehodu ali pri mizi, ukvarjanje s kakšnim športom, užitek ob skupnih kulturnih interesih, skupni izleti itd. Skratka, prijateljstvo zahteva posvečanje časa za ohranjanje stika in zaupnosti; brez zaupnosti ni prijateljstva. ***Ko ti govorim o »apostolatu prijateljstva«, imam v mislih »osebno« prijateljstvo, požrtvovalno, iskreno: od človeka k človeku, od srca k srcu.***³⁹ Kadar je prijateljstvo resnično, kadar je skrb za drugega človeka iskrena in napolnjuje našo molitev, tedaj ni več skupnega časa, ki ne bi bil tudi apostolski: vse je prijateljstvo in vse je apostolat, brez razlike.

Od tod izhaja ogromna, ne le človeška, ampak tudi nadnaravna pomembnost prijateljstva. Naj vam ponovim še enkrat, kot to počnem od začetka našega Dela: Bodite prijatelji svojih prijateljev, iskreni prijatelji, in tako boste uresničevali rodoviten apostolat in dialog.⁴⁰ Ni bistvo v tem, da bi imeli prijatelje zato, da bi opravljali apostolat, temveč v tem, da božja ljubezen preoblikuje naše prijateljske odnose, da bi ti postali pristen apostolat.

Rojstvo nekega prijateljstva je precej podobno temu, da prejmeš nepričakovan dar, zato je potrebna tudi potrpežljivost. Včasih je zaradi določenih slabih izkušenj ali predsodkov potreben daljši čas, preden se osebni odnos s kom v naši bližini razvije v prijateljstvo. Enako lahko ta razvoj zavirajo strah, človeški oziri ali pa drža opreznosti. Dobro je poskusiti in se postaviti na mesto drugega ter biti potrpežljiv. Biti moramo kakor Jezus, ki je ***pripravljen govoriti z vsemi, celo z nekom, ki noče spoznati resnice, tako kot Pilat.***⁴¹

Obstaja mnogo poštenih načinov za evangelizacijo; v Delu je glavni apostolat vselej apostolat prijateljstva. Tako nas je naučil naš oče: ***Zares je mogoče reči, otroci moje duše,***

---

³⁸ Frančišek, Ap. spod. *Christus vivit*, št. 176.

³⁹ Sv. Jožefmarija, *Brazda*, št. 191.

⁴⁰ Sv. Jožefmarija, *Pismo 24. 10. 1965*, št. 16.

⁴¹ *Prav tam*, št. 12.

*da je največji sad delovanja Opus Dei tisti, ki ga njegovi člani dosežejo osebno z apostolatom zgleda in z zvestim prijateljstvom do svojih sodelavcev: na univerzi ali v tovarni, v pisarni, v rudniku ali na polju.*⁴² Brez zanemarjanja opravil, s katerimi se ukvarjamo, se moramo naučiti vedno skrbeti za svoje prijatelje.

Poleg tega bo naš prijateljski stik pogosto dopolnjen s korporativnim apostolatom, ki se odvija v naših centrih in pri apostolskih dejavnostih: *To prijateljstvo, ta odnos s kom izmed vas, se pozneje razširi po eni strani z naklonjenostjo, s simpatijo in s pogostostjo, s katero ta oseba prihaja v hišo Opus Dei, ki jo je začela obiskovati, in razložili so ji, da mora to zanjo biti kakor lastna hiša, kakor njen dom; vse to se seveda pozneje združi s prijateljstvom do tistih, ki jih pozna in srečuje ob tem našem domačem ognjišču.*⁴³

V okviru tega apostolata prijateljstva je tudi apostolat *ad fidem* med ljudmi, ki nimajo naše vere: *Hčere in sinovi moji, vera, trdna vera, živa vera, vera, ki deluje z ljubeznijo, veritatem facientes in caritate (prim. Ef 4,15). Ohranjajte tega duha pri svojih stikih z ločenimi brati in z nekristjani. Do vseh ljubezen, do vseh naklonjenost, do vseh prijateljstvo. Nihče izmed tistih, ki so kdaj prišli k našim korporativnim dejavnostim, ni bil nikdar deležen nadlegovanja zaradi svojega verskega prepričanja; nikomur ne govorimo o naši veri, če on tega ne želi.*⁴⁴

* * *

Na teh straneh sem vas želel spomniti, kako vsi potrebujemo prijateljstvo, ta božji dar, ki nam prinaša tolažbo in veselje. *Bog je človeka ustvaril tako, da ne more živeti, ne da bi z drugimi delil občutja svojega srca: če ga navdaja veselje, začuti v njem silo, ki mu daje, da zapoje in se nasmeje, da – na kakršenkoli način – napravi druge deležne svoje sreče; če njegovo dušo prevzame žalost, prav tako hrepeni, da bi bilo okoli njega vzdušje tišine, ki bi ga spominjalo na to, da ga drugi razumejo in spoštujejo. Človek potrebuje, vsi, hčere in sinovi moji, potrebujemo to, da se opremo drug na drugega, da bi tako prehodili pot življenja, spreminjali v resničnost svoja hrepenenja, premagovali težave, se radostili ob dosežkih svojih naporov. Od tod izhaja ogromna, ne le človeška, ampak tudi božja pomembnost prijateljstva.*⁴⁵

---

⁴² Sv. Jožefmarija, *Pismo* 11. 3. 1940, št. 55.

⁴³ Sv. Jožefmarija, *Pismo* 24. 10. 1942, št. 18.

⁴⁴ Sv. Jožefmarija, *Pismo* 24. 10. 1965, št. 62.

⁴⁵ *Prav tam*, št. 16.

Prvi mladi, ki so se Delu približali v tridesetih letih, so ob našem očetu našli pristno vzdušje prijateljstva. To je bilo prvo, kar jih je pritegnilo in jih ohranjalo enotne v težkih trenutkih. V prijateljstvu se veselje pomnoži in za bridkosti človek najde tolažbo; prijateljstvo kristjana želi ljudem okoli sebe največjo srečo – stik z Jezusom Kristusom. Prosimo, kot je prosil sv. Jožefmarija: *Daj nam, Jezus, srce po meri svojega Srca!*⁴⁶ To je prava pot. Samo če se bomo poistovetili s Kristusovimi čustvi – *to čutite v sebi, kar je tudi v Kristusu Jezusu* (prim. Fil 2,5) –, bomo mogli v svoj dom, v svojo službo in vsepovsod, kjer bomo, prinašati to polno veselje s pomočjo svojega prijateljstva.

Z vso ljubeznijo vas blagoslavlja

vaš oče

Rim, 1. november 2019, slovesni praznik vseh svetih.

Copyright © Prelatura Sanctæ Crucis et Operis Dei
(Kakršnokoli javno objavlanje, v celoti ali delno,
brez izrecnega pooblastila ni dovoljeno.)
(*Pro manuscripto*)

---

⁴⁶ Prim. sv. Jožefmarija, *Brazda*, št. 813.